

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Београду, која је донета на XVIII редовној седници, одржаној дана 02.04.2015, изабрани смо у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације докторанда Соње Вуковић под насловом ЖИВОТИЊЕ У РИМСКИМ АМФИТЕАТРИМА. СТУДИЈА СЛУЧАЈА АМФИТЕАТРА У ВИМИНАЦИЈУМУ. Након што смо прочитали и анализирали текст дисертације подносимо следећи реферат:

Реферат о докторској дисертацији

докторанда Соње Вуковић

Основни подаци о кандидату и дисертацији

Соња Вуковић, дипломирани археолог, рођена је 9. 11. 1980. године у Чаковцу, Хрватска. Основну школу и гимназију завршила је у Београду. Школске 1999/2000 уписала се на студије археологије на Филозофском факултету у Београду и завршила их 2009. године. Дипломирала је са просечном оценом 8.13 у току студија и оценом 10 на дипломском раду из области археозоологије, под насловом "Фауна сисара са локалитета Виминацијум, Пиривој – сонда 29".

Дипломски рад Соње Вуковић награђен је наградом Народног музеја за најбољи дипломски рад из области археологије одбрањен на Филозофском факултету у Београду за 2009.годину.

Школске 2009/2010 уписала се на докторске студије на Одељењу за археологију Филозофског факултета у Београду.

Има завидно теренско искуство, засновано на учествовању у истраживањима већег броја археолошких налазишта (Чуруг "Стари Виногради", "Сан Генезио" у Италији, Власац у Ђердапу, Винча – Бело Брдо

код Београда, и др.), најчешће као члан тима за специјалистичке анализе. Од априла 2008.године задужена је за обраду, складиштење и стратегију истраживања археозоолошког материјала на налазишту Виминацијум, а од 2011.године за археозоолошка истраживања на заштитним ископавањима античког налазишта Давидовац код Врања.

Обучена је за 3д ласерско скенирање; учествовала је у потпројекту „3д скенирање делова археолошких локалитета од изузетног значаја: Сирмиум, Виминациум, Фелих Ромулиана и Медиана“ у оквиру пројекта „Видео надзор над археолошким локалитетима од изузетног значаја и електронско повезивање локалитета“.

Члан је међународног удружења археозоолога **ICAZ** (The International Council for Archaeozoology).

Године 2010. Запослена је на Филозофском факултету и изабрана у звање истраживач-приправник на Одељењу за археологију (Лабораторија за биоархеологију). У звање истраживач-сарадник изабрана је 2012. године. Од 2011. године, ангажована је на пројекту *Биоархеологија древне Европе: људи, животиње и биљке у праисторији Србије* који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја (бр.пројекта III 47001).

У оквиру научно-истраживачких пројеката њен рад највише је усмерен на античку археозоологију, област у којој су њена истраживања у нашој земљи пионирска. Друга област интересовања је рано припитомљавање животиња и локално припитомљавање пса у Ђердапу, о чему су резултати публиковани у часопису *International Journal of Osteoarchaeology* (2011), а истраживања на ту тему се настављају у оквиру међународног пројекта *Deciphering dog domestication through a combined ancient DNA and geometric morphometric approach*.

Поред значајног доприноса развоју археозоологије у Србији, кроз спремност за учење и примену најсавременијих метода природних наука у анализи животињских костију са археолошких налазишта, запажен је и њен рад у настави на Одељењу за археологију где од 2010. учествује у реализацији курсева *Методологија археозоолошких истраживања* и

Коштане алатке за које је оцењена веома високим просечним оценама студената.

Докторска дисертација ЖИВОТИЊЕ У РИМСКИМ АМФИТЕАТРИМА. СТУДИЈА СЛУЧАЈА АМФИТЕАТРА У ВИМИНАЦИЈУМУ обима је 204 страница и садржи 105 илустрација (56 фотографија, 42 графикона, 5 цртежа и 2 плана), 34 табеле, 1 прилог (Мере животињских костију из амфитеатра у Виминацијуму – 98 страница), као и 223 библиографске јединице.

Предмет и циљ дисертације:

Докторска дисертација ЖИВОТИЊЕ У РИМСКИМ АМФИТЕАТРИМА. СТУДИЈА СЛУЧАЈА АМФИТЕАТРА У ВИМИНАЦИЈУМУ истражује остатке животиња који су пронађени у амфитеатрима у римском свету, а посебно у амфитеатру у Виминацијуму. Мада су описи егзотичних животиња које су учествовале у спектаклима у амфитеатрима веома чести у писаним изворима, као и њихове представе на мозаицима, фрескама, каменим рељефима, теракотама, керамичким посудама и другим археолошким споменицима, у фаунистичким остацима, који потичу са простора амфитеатара, али и градова и логора у којима су постојали амфитеатри, кости егзотичних животиња, веома су ретке. У анализираној дисертацији сумирани су археозоолошки подаци из римских амфитеатара из целог Царства, а веза између остатака животиња пронађених у амфитеатрима и животиња које су имале учешћа у спектаклу испитивана је на студији случаја.

Предложена тема представља прву дисертацију из области археозоологије у нас, и прву из области античке археозоологије.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

У тези се кренуло од претпоставке да се археозоолошки материјал из

римских амфитеатара из периода употребе може довести у контекст догађаја у вези са коришћењем амфитеатара, а самим тим са животињама које су учествовале у спектаклу. Археозоолошком анализом се могу одредити врсте животиња које нису уобичајено заступљене у римским градовима и војним логорима, односно оне које су могле имати учешћа у спектаклу, као и њихова старост, величина и третман након смрти у амфитеатру. Провера хипотезе извршена је на основу археозоолошке анализе материјала из периода употребе амфитеатра у Виминацијуму и анализе података из публикованих археозоолошких извештаја, када су у питању амфитеатри на целокупној територији царства.

Осим наведеног, у раду је испитана и хипотеза да су у амфитеатрима у провинцијама учествовале пре свега локалне дивље животиње, а у много мањој мери егзотичне животиње из удаљених крајева, с обзиром на економски фактор као одлучујући у избору животиња. Такође, у раду је испитана хипотеза о преувеличаности података из историјских извора и представа о хиљадама разноврсних егзотичних животиња које су учествовале у спектаклима.

Кратак опис садржаја дисертације:

Теза садржи шест поглавља. У првом поглављу (*Увод*), аутор образлаже предмет и циљеве проучавања, као и главна истраживачка питања којима је дисертација посвећена. У другом поглављу (*Методологија истраживања*) образложена је основна мњетодологија археозоолошке анализе и посебни методи који су примењени да би се одговорило на конкретна истраживачка питања. У трећем поглављу (*Животиње у римским амфитеатрима: историјска и археолошка перспектива*), дате су основне информације о римским амитеатрима и спектаклима који су се у њима одржавали, на основу историјских и археолошких података, и представа. У четвртном поглављу (*Животиње у римским амфитеатрима: археозоолошка перспектива*) приказани су остаци животиња из амфитеатра у

Виминацијуму и упоредна анализа остатака животиња из археозоолошки истражених амфитеатара у римском свету. У петом поглављу (*Дискусија*), резултати су анализирани како би се одговорило на првобитно постављен циљ истраживања, док се у шестом и завршном поглављу (*Закључак*) наводе закључна разматрања и препоруке за даља истраживања.

Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Начин на који је истраживање постављено, резултати истраживања као и примењена методологија у изради доктората Соње Вуковић показују да ова теза представља оригиналан научни допринос у области археозоологије и античке археологије.

Ово је први рад у нашој земљи у коме се на основу екофаката (фаунистичких остатака) долази до података значајних за интерпретацију и презентацију наслеђа, у овом случају објекта специфичне намене – амфитеатра у Виминацијуму. Истраживање је показало да представе на различитим споменицима, у архитектури и на утилитарним предметима нису довољни за реконструкцију прошлости, док су подаци из историјских извора најчешће одраз субјективних ставова записничара и/или одраз савремених схватања, и, најчешће, не приказују верно догађаје и појаве у прошлости. Због тога њихова провера подацима из археолошких, у овом случају археозоолошких истраживања, доприноси бољем сагледавању прошлости.

Научни допринос ове тезе огледа се и у томе што је докторска дисертација Соње Вуковић, отворила сасвим ново поље истраживања у нашој науци – античке археозоологије, и истовремено дала значајан допринос развоју археозоологије али и познавању употребе римских амфитеатара и организацији спектакала са животињама у овим значајним објектима римске архитектуре.

Закључак:

Комисија закључује да је дисертација под насловом ЖИВОТИЊЕ У РИМСКИМ АМФИТЕАТРИМА: СТУДИЈА СЛУЧАЈА АМФИТЕАТРА У ВИМИНАЦИЈУМУ докторанда Соње Вуковић урађена према одобреној пријави, и да је у питању оригинално и самостално научно дело.

Кандидаткиња је потврдила своју квалификованост за научни рад, а својом дисертацијом понудила оригинално дело које ће дати вредан допринос научној мисли из области археологије, посебно археозоологије римског периода.

У складу са анализом понуђеном у овом извештају, дајемо позитивну оцену и сматрамо да су се стекли сви услови да кандидаткиња приступи усменој одбрани своје докторске дисертације. Стога, Комисија предлаже Наставно-научном већу да одобри јавну одбрану докторске дисертације под насловом ЖИВОТИЊЕ У РИМСКИМ АМФИТЕАТРИМА: СТУДИЈА СЛУЧАЈА АМФИТЕАТРА У ВИМИНАЦИЈУМУ.

У Београду, 3.априла 2015.

Чланови комисије:

др Миомир Кораћ, научни саветник,
Археолошки институт, Београд

др Мирослав Вујовић, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет

др Весна Димитријевић, редовни професор (ментор)
Универзитет у Београду, Филозофски факултет